

KREATIVLIK PEDAGOGIK FAOLIYAT UCHUN JUDA MUHIM MASALADIR

Rahmonova Zulfiya Bahromovna

Fargʻona viloyati yuridik texnikumi

“Umumta’lim fanlari” kafedrası

yuristlar uchun ingliz tili fani o‘qituvchisi

Telefon: +998995111402

Zrahmonova0189@gmail.com

Annotatsiya: ushbu maqolada ta’limga berilayotgan e’tibor pedagoglar uchun o‘ziga xos mas’uliyat va izlanuvchanlik, o‘z ustida barqaror ishlashni talab qilishi, pedagogikani innovatsion faoliyat hamda kreativlik tushunchalarisiz tasavvur qilib bo‘lmasligi, shu sababli ham pedagogda kreativlikni rivojlantirish lozimligi xusussmda fikrlar yuritilgan.

Kalit so‘zlar: pedagog, izlanuvchanlik, innovatsion faoliyat, kreativlik, intellektual va ijodiy kompetentlik, kreativ mahsulot.

Аннотация: в данной статье особое внимание уделяется воспитанию, которое требует от педагогов особой ответственности и любознательности, стабильной работы над собой, педагогика немислима без концепций инновационной деятельности и креативности, поэтому необходимо развивать в педагоге креативность.

Ключевые понятия: педагог, любознательность, инновационная деятельность, креативность, интеллектуальная и творческая компетентность, креативный продукт.

Abstract: in this article, the emphasis on education is on specific responsibility and research for educators, the need to work steadily on themselves, the inability to imagine pedagogy without the concepts of innovative activity and creativity, and therefore the development of creativity in the educator.

Key concepts: educator, traceability, innovative activity, creativity, intellectual and creative competence, creative product.

Bugungi kunda ta’limga berilayotgan e’tibor pedagoglar uchun o‘ziga xos mas’uliyat va izlanuvchanlik, o‘z ustida barqaror ishlashni talab qiladi.

Pedagogika qadim zamonlardan ishlatilib kelingan so‘zlardan biri bo‘lib, yunonchadan “bola yetaklovchi” degan ma’noni bildiradi. Pedagogikani shaxs

tarbiyasini rivojlantirishda o'zni beqiyos. Pedagogika – ta'lim, tarbiya berishning nazariy ham amaliy ko'inishidagi fandır.1

Ma'lumki, pedagogik faoliyatning mazmunini o'quvchilarni o'qitish, tarbiyalash, rivojlantirish tashkil qiladi.

Pedagogik faoliyatning maqsadi asrlar davomida yuksak ma'naviyatli shaxsni shakllantirishning umuminsoniy g'oyasi sifatida xizmat qilib kelayotgan tarbiyaviy ishni amalga oshirish bilan bog'liq. Pedagogik faoliyatning asosiy turlari sifatida tarbiyaviy ish va o'qitish aks etadi.2

Pedagogika sohasida ilmiy izlanishlar olib borgan mutaxassislardan biri N.V.Kuzmina pedagogik faoliyatning o'zaro bir-biri bilan aloqador quyidagi uch tarkibiy qismini ajratib ko'rsatadi, ya'ni konstruktiv, tashkilotchilik va kommunikativ. Konstruktivlikni ham o'z navbatida, uch turga: konstruktiv faoliyat mazmunli, ya'ni o'quv materialini tanlash va tizimlashtirish, pedagogik jarayonni rejalashtirish va tashkil etish, ikkinchidan, konstruktiv operativ, ya'ni o'zining va o'quvchilarning harakatlarini rejalashtirish; uchunchidan, konstruktiv-moddiy, ya'ni pedagogik jarayonning o'quv-moddiy bazasini loyihalash jihatlarni o'zida aks ettiradi. Tashkilotchilik faoliyati – o'quvchilarni faoliyatning xilma-xil turlariga jalb etish. Kommunikativ faoliyat – pedagogning ta'lim oluvchilar, o'qituvchilar jamoasi, jamoatchilik, mahalla va ota-onalar bilan munosabatini yo'lga qo'yishdan iborat degan fikrni ilgari suradi.

Bugungi kunda pedagogikani innovatsion faoliyat hamda kreativlik tushunchalarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi.

Bunga sabab axborot texnologiyalari rivojlangan postindustrial jamiyatlarda bilimning o'zigina yemas, kreativlik, innovatsiyalar, umuman olganda yangicha fikrlash tarzi ham juda muhim yekanligi kelib chiqmoqda. Aynan "ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuv va pedagogik texnologiyalarni faol tatbiq etish orqali o'qituvchining amaliy tayyorgarligi hamda kreativ kompetentligini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi".3

Shuning uchun ham bo'lajak kadrlarda o'zining kasbiy bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish bilan birga ularda intellektual va ijodiy kompetentlikni rivojlantirish ham dolzarflik kasb yetadi. Bu orqali ularning kasbiy faoliyatida kreativlik, zakovatlilik, bilimdonlik va teran tafakkurni namoyon qilish imkoniyati yuzaga keladi.

Pedagogikada "Innovatsion faoliyat" pedagogik faoliyatning bir turi, ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan pedagogik yangiliklarni rejalashtirish va amalga oshirish

1 M.Isoqova Pedagogik faoliyat va uning turlari Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences VOLUME 2 | ISSUE 11 ISSN 2181-1784 SJIF 2022: 5.947 534-bet.

2 <https://muhaz.org/maruza-2-otm-pedagogika-tarixi-va-pedagogik-mahorat.html?page=89>.

3 Matvapayev A. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari: ped. fanl. bo'yicha falsafa doktori (PhD). ... diss. avtoref. – Ch.: 2023.

uchun ijodiy jarayon sifatida, o'qituvchining ijodiy salohiyatini aks ettiruvchi ijtimoiy-pedagogik hodisa sifatida qaraladi.

Pedagog innovatsiyalarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat4:

- pedagogik jarayon va uning komponentlarida progressiv (nuqsansiz) o'zgarishlar: maqsadlarning o'zgarishi;
- ta'lim mazmunidagi o'zgarishlar; yangi o'quv vositalari;
- ota-onalarning yangi g'oyalari; o'qitish, rivojlantirish, o'qitishning yangi usullari va uslublari.

O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, kasbiy tajriba bilim, ko'nikma va malakalarning integratsiyasi sifatida namoyon bo'ladi. Ammo kasbiy-ijodiy faoliyat ko'nikmalarining o'zlashtirilishi nafaqat amaliy ko'nikma va malakalarning integratsiyasi, balki mutaxassis sifatida faoliyatni samarali tashkil etish usul va vositalarini ishlab chiqishni ham, shu bilan birga kasbiy ijodkorlik metodologiyasidan xabardor bo'lishni ham, ijodiy tafakkurni rivojlantirish va kreativ xarakterga ega shaxsiy sifatlarning yetarli darajada o'zlashtirilishini ham talab qiladi.

Kreativlik (lot., ing. "create" – yaratish, "creative" yaratuvchi, ijodkor) – individning yangi g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorligini tavsiflovchi hamda mustaqil omil sifatida iqtidorlilikning tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyati ma'nosini ifodalaydi.5

Ijodkor shaxsning shakllanishini shaxsning o'zaro mos tarzda bajarilgan ijodiy faoliyat va ijodiy mahsulotlarni yaratish borasidagi rivojlanishi sifatida belgilash mumkin. Ushbu jarayonning sur'ati va qamrovi biologik va ijtimoiy omillar, shaxsning faolligi va kreativ sifatlari, shuningdek, mavjud shart-sharoit, hayotiy muhim va kasbiy shartlangan hodisalarga bog'liq. Zamonaviy globallashtirish sharoitida pedagogning kreativlik sifatlariga ega bo'lishi taqozo etiladi. Pedagogning kreativlik sifatlariga ega bo'lish uning shaxsiy qobiliyatlari, tabiiy va ijtimoiy quvvatini, kasbiy faoliyatni sifatli, samarali tashkil etishga yo'naltiradi.

Pedagog o'z oldiga muammoli masalalarni qo'yish yo'li bilan o'zining mavjud bilimlari va hayotiy tajribalariga muvofiq bo'lmagan dalillar bilan to'qnash keladi. Natijada o'z ustida ishlash, mustaqil o'qib o'rganishga nisbatan ehtiyoj sezadi. Pedagogning ilmiy-tadqiqot ishlari va ilmiy yoki ijodiy loyihalarni amalga oshirishi unda kreativlik potensialini yana-da o'stiradi hamda takomillashib borishiga turtki beradi.

Pedagogik faoliyatda kreativlik bilan bog'liq masalalar yuzasidan ilmiy moqalalar yozgan olimlardan A.I.Avazboyev hamda J.E.Pardaboyevlar o'quvchilarda kreativlik

4 Drujinin V.I. Koordinatsiya innovatsionnoy deyatelnosti v oblastnom obrazovatel'nom prostranstve // Metodist. – 2002. – № 4. – S. 4–10.

5 Hasanboyev J., To'raqulov X., Xaydarov M., Hasanboyeva O., Usmanov N. Pedagogika fanidan izohli lug'at. - T.: "Fan va texnologiyalar", 2009. - 236 bet.

sifatlarini muvaffaqiyatli rivojlantirishning bir qator yo'llari xususida quyidagi fikrlarni aytib o'tadi.⁶ Birinchi yo'l – kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllantirish. Bunda asosiy urg'u kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish asosiy e'tibor markazida bo'lib, talabalar fe'llar yordamida kreativ xarakterdagi harakatlarning mohiyatini ifodalashga yo'naltiriladi.

Ikkinchi yo'l – amaliy kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish. Pedagoglar talabalarda kreativ fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishda ko'rsatmali metod va usullardan foydalanadilar.

Uchinchi yo'l – kreativ faoliyat jarayonlarini tashkil etish. Mazkur yo'lda talabalarni muammoni yechish va innovatsion g'oyalarni ilgari surish jarayonida kreativ, ijodiy fikrlashga urg'u beriladi.

To'rtinchi yo'l - kreativ mahsulot (ishlanma)lardan foydalanish. Bu yo'lni tutishda pedagog o'quvchilarga, masalan o'z mutaxassisligimizdan kelib chiqib, yuristlar uchun ingliz tili modulidan Power Point dasturi yoki multimedia vositalari yordamida taqdimotni yaratish topshirig'ini berishi mumkin. Taqdimotni tayyorlash jarayonida o'quvchilarda kreativ fikrlash ko'nikmalari faol rivojlanadi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, bugungi kunda ko'plab ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'lim jarayonlari tashkil etilgan bo'lib, bunda o'quvchi va talabalarning mustaqil izlanishlari uchun ma'ruza hamda seminarga nisbatan ham ko'p soat ajratilgan. Bu o'z navbatda ularning mustaqil ishlashlari, masala va muammolarga mustaqil fikr bilan, mavzularga kreativ yondoshishlari quvonarli holatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. M.Isoqova Pedagogik faoliyat va uning turlari Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences VOLUME 2 | ISSUE 11 ISSN 2181-1784 SJIF 2022: 5.947 534-bet.
2. <https://muhaz.org/maruza-2-otm-pedagogika-tarixi-va-pedagogik-mahorat.html?page=89>.
3. Matvapayev A. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish mehanizmlari: ped. fanl. bo'yicha falsafa doktori (PhD). ... diss. avtoref. – Ch.: 2023.
4. Drujinin V.I. Koordinatsiya innovatsionnoy deyatelnosti v oblastnom obrazovatel'nom prostranstve // Metodist. – 2002. – № 4. – S. 4–10.
5. Hasanboyev J., To'raqulov X., Xaydarov M., Hasanboyeva O., Usmanov N. Pedagogika fanidan izohli lug'at. - T.: "Fan va texnologiyalar", 2009. - 236 bet.
6. Avazboyev A.I., Pardaboyev J.E. Talabalarda kreativlik sifatlarini rivojlantirishning samarali yo'llari. ZAMONAVIY TA'LIM / SOVREMENNOE OBRAZOVANIE 2018, 8. 22-bet.

---

⁶ Avazboyev A.I., Pardaboyev J.E. Talabalarda kreativlik sifatlarini rivojlantirishning samarali yo'llari. ZAMONAVIY TA'LIM / SOVREMENNOE OBRAZOVANIE 2018, 8. 22-bet.